

Учреждение «Зональный государственный архив в г. Речице»

Проект «Белорусские женщины – яркие судьбы»

ТАТЬЯНА ЛОПАТИНА. ЖЕНЩИНА- ОРКЕСТР

*Видео сгенерировано с
помощью технологий
искусственного
интеллекта

Татьяна Корнеевна Лопатина
родилась 15 августа 1891 года
в деревне Озерщина Речицкого уезда
Минской губернии (ныне Речицкий
район Гомельской области) в бедной
крестьянской семье. Ее отец
Корней Евменович был плотогоном
и ежегодно во время весеннего
половодья направлялся вниз
по Днепру и возвращался домой
в начале осени. После таких
«путешествий» дома появлялись
новые мотивы и песни. В большой
семье Лопатиных пели все: отец
и мать, сестры и брат, дед и бабка.

К 135-летию со дня рождения
заслуженного деятеля искусств
БССР Т.К. Лопатиной и 90-летию
Озерщинского народного хора
Речицкий госархив подготовил
виртуальную выставку архивных
документов «Татьяна Лопатина.
Женщина-оркестр».

Семья Лопатиных. Во втором ряду – Татьяна (первая справа),
ее отец Корней Евменович (четвертый справа) и мать (шестая
справа). В третьем ряду – брат Николай (второй слева).
В первом ряду – дочь Татьяны Зинаида (вторая слева). 1932 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 31

Озерщинский церковный хор. Татьяна Лопатина – во втором ряду пятая справа.
10 мая 1925 г.

ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 1

*По инициативе
Татьяны Лопатиной
в Озерщине был создан
музыкально-
драматический кружок,
ядром которого стал
семейный хор
Лопатиных.
С 1921 по 1936 год хор
выступал в окрестных
деревнях и приобрел
широкую известность.
Параллельно Татьяна
Корнеевна трудилась
жницей в колхозе,
воспитателем
на детской площадке,
заведующей сельской
библиотекой.*

**Очерк Алеся Есакова «Хор Лапацінай»
о Татьяне Корнеевне Лопатиной
и Озерщинском колхозном хоре
из энциклопедии «Жанчыны
Савецкай Беларусі». 1954 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 12. Л. 50-54**

Алесь ЕСАКОЎ

ХОР ЛАПАЦІНАЙ

НАРЫС

Далёка па вуліцах вёскі Азершчына разносіліся гукі цудоўных народных песень. Здавалася, што і сама прырода зачаравана гэтымі мелодыямі. Песні пераходзілі з пакалення ў пакаленне і стагоддзямі жылі ў народзе. Вёска Азершчына, якая з даўніх часоў славіцца сваімі песнямі і песеннікамі, мае адзін з лепшых харавых калектываў у рэспубліцы. Жыхары сяла — калгаснікі, рабочыя сударамонтных майстэрняў, брыгадзіры, камбайнеры, шафёры, трактарысты — любяць свой праслаўлены калектыв і яго выдатнага кіраўніка Тацяну Карнеёўну Лапаціну.

Вялікая і многалюдная вёска Азершчына, адкуль родам Тацяна Карнеёўна, знаходзіцца за сем кілометраў ад Рэчыцы. Вечарамі ў дом культуры приходзяць калгаснікі, рабочыя, настаўнікі, каб паслухаць лекцыю ў дапамогу вывучаючым гісторыю Комуністычнай партыі, аб міжнародным становішчы, аб аграгэміцы. У клубе часта дэманструюцца кінофільмы, выступаюць прыезджыя артысты. Бібліятэка дома культуры, якая мае вялікую колькасць кніг класікаў марксізма-ленінізма, рускай класічнай літаратуры, рускіх і беларускіх савецкіх пісьменнікаў, а таксама спецыяльнай аграгэмічнай літаратуры, ахоплівае вялікае кола чытачоў.

Прыцягвае ўвагу жыхароў вёскі таксама работа гурткоў мастацкай самадзейнасці дома культуры і, перш за ўсё, харавога калектыву. Сістэматычна два ці тры разы на тыдзень харысты збіраюцца сюды на спеўкі. У гэтыя вечары ў клуб сыходзяцца шматлікія аматары песні. Душой гэтага калектыву вось ужо шаснаццаць год з'яўляецца таленавітая песенніца з народа Тацяна Карнеёўна Лапаціна. Гэта яна, як класіфікацыя і патрабавальны настаўнік і кіраўнік, дамаглася выдатных по-

спехаў у галіне стварэння аднаго з лепшых харавых самадзейных калектываў рэспублікі.

З дзіцячых год любіла Тацяна народныя песні. Яна іх чула ў хаце, калі ў зімнія вечары маці прала кудзелю, вясной і летам на полі, асабліва ў час жніва. І гэтыя песні зрабілі незабыўнае ўражанне на маленькую дзяўчынку. Пазней, калі Тацяне было 15—16 год, яна сама любіла разам з сяброўкамі спяваць блізкія сэрцу песні. У час гульніў яна была запявалай, асабліва любіла карагодныя песні, заўсёды была ў цэнтры асноўных выканаўцаў народнага гуляння.

Але песні ненадоўга заспакойвалі яе сэрца. Да Вялікай Кастрычніскай сацыялістычнай рэвалюцыі яе бацькі і ўся сям'я — сёстры, браты — жылі ў беднасці і нястачы. Ім даводзілася працаваць на памешчыка і кулака, якія выпягвалі апошнія сокі з сялян. У такім становішчы было бяднейшае сялянства Азершчыны. Але, нягледзячы на гэта, сяляне не гублялі надзеі на лепшую долю. Таму не выпадкова, што яшчэ ў 1905 г. па сялу хадзіў зборнік рэвалюцыйных гімнаў. Ужо тады дома ў сям'і Лапаціных гучалі баявыя песні закліку да барацьбы і свабоды.

У той час у Азершчыне, галоўным чынам, ведалі і спявалі традыцыйныя лірычныя песні, у якіх пераважна раскрывалася цяжкое жыццё народа. І толькі зрэдку моладзь запявала вясёлыя жартаўлівыя песні і пускала ў танцы. З прыходам савецкай улады баявыя рэвалюцыйныя песні, якія раней спявалі толькі ў хаце ці далёка ў лесе на маёўцы, загучалі на вуліцах Азершчыны. З гэтага часу пачалося новае жыццё ў вёсцы і новае жыццё для песні.

У тую гарачую пару (1920—1921 гг.) па ініцыятыве Лапацінай быў арганізаваны музычна-драматычны гурток, ядром якога стала сям'я Лапаціных. Гэта было не выпадковай з'явай у мастацкім жыцці сяла. Сям'я Лапаціных здаўна славілася сваімі песеннікамі. Больш за сто год гэтая традыцыя жыла ў сям'і і перадавалася з пакалення ў пакаленне. Вось чаму Тацяна Карнеёўна, яе сёстры і браты апынуліся ў ліку актыўных удзельнікаў самадзейнасці.

Першая пастаноўка, якую здзейсніў гурток, была п'еса «Сям'я Ярохіных» («На досвітку»). Галоўную ролю — маці — іграла Тацяна Карнеёўна. З таго часу прайшло 36 год, як яна знаходзіцца ў цэнтры мастацкай самадзейнасці Азершчыны.

Тацяна Карнеёўна таксама актыўна ўключаецца ў грамадскае жыццё свайго сяла. І ў дні, калі быў арганізаваны першы калгас, яна ў ліку першых стала працаваць у калектывнай гаспадарцы. Доўгі час яна была радавой калгасніцай, затым выхавальніцай на дзіцячай пляцоўцы, а пасля сканчэння курсаў у горадзе Рэчыцы — бібліятэкарам хаты-чытальні вёскі Азершчына.

Працоўная дзейнасць Лапацінай неадлучна ад яе грамадскай працы, якую яна вяла з першых дзён савецкай улады. Аднак

20 августа 1936 года состоялось первое выступление созданного Лопатиной Озерщинского колхозного хора на Речицком радио. Эта дата считается началом жизни коллектива. В период руководства Татьяны Корнеевны (до 1954 года) хор успешно выступал в различных уголках советской страны и снискал любовь слушателей. Например, в 1937 году Озерщинский хор был приглашен в Минск на 2-й Республиканский смотр художественной самодеятельности, где занял 1-е место. Большим событием в творческой жизни коллектива стало его выступление на открытии Всесоюзной сельскохозяйственной выставки (ВСХВ) в Москве в августе 1939 года. Через два месяца озерщинцы участвовали в концертах для депутатов Народного собрания Западной Беларуси в Белостоке.

толькі з 1936 года пасля некалькіх год працы ўдалося стварыць моцны харавы калектыў, з якім яна прайшла слаўны творчы шлях.

У жніўненьскі вечар 1936 года жыхары Рэчыцкага раёна пачулі па радыё знаёмыя гукі любімых песень аб партыі, аб Радзіме, аб шчаслівым калгасным жыцці. Гэта ўпершыню выступіў харавы калектыў сяла Азершчыны. У хуткім часе суседнія калгасы раёна, рабочыя Рэчыцкай судаверфі, чыгуначнікі Гомеля пачулі ў сваіх клубах песні савецкіх кампаністаў — Л. Рэвуцкага, І. Дунаеўскага, І. Любана, Н. Сакалоўскага, цудоўныя народныя песні ў выкананні хору. Слава аб ім дакацілася да сталіцы Беларусі — Мінска і да Масквы.

Татьяна Корнеевна з першых дзён творчай і выканаўчай працы хору паказала сабе не толькі добрым кіраўніком, але і выхавальнікам, арганізатарам і знаўцам як традыцыйнай песні, так і сучаснай савецкай. Яна падбірала рэпертуар, сістэматычна развучвала новыя сучасныя песні, часам займалася пасобку з некаторымі ўдзельнікамі хору. Яна адшуквала складальнікаў прыпевак і песень, разам з імі апрацоўвала і шліфавала тэкст і мелодыю і тады выносіла іх на абмеркаванне ўсяго калектыву. Такім чынам, з цягам часу харавы калектыў пад кіраўніцтвам Таціны Корнееўны становіўся не толькі выканаўчай аддзялка, але і творчай лабараторыяй.

Адначасова з ростам хору і ўсёй мастацкай самадзейнасці расла і Татьяна Корнеевна. Павышаўся ўзровень яе творчай працы, накапаліўся вопыт канцэртнай дзейнасці, а таксама ўдасканалілася яе выканаўчая практыка. З вялікай увагай і чужасцю адносілася яна да росту калектыву, да падрыхтоўкі новых кідраў. Клапатліва расціла яна ў хоры дзяцей, будучых удзельнікаў самадзейнасці, а'ябляючыся не толькі кіраўніком яго, але і адначасова настаўнікам спеваў у азершчынскай сярэдняй школе. Татьяна Корнеевна выхавала ў хоры някалькі выдатных выканаўцаў песні, якія сёння працуюць кіраўнікамі мастацкай самадзейнасці.

Уся гэта рознастайная работа дала свае плёныя вынікі. Яна асабліва сказала ў час першай паездкі калектыву ў Маскву на сельскагаспадарчую выставку. Гэтая паездка мела вялікае значэнне ў жыцці ўсёх удзельнікаў хору, а таксама і Таціны Корнееўны. Масква веліла сустрэла беларускіх гасцей, у ліку якіх былі і азершчыны. Іх выступленні прадэкавалі з вялікім поспехам.

Побач са сваімі выступленнямі ўдзельнікі хору і Татьяна Корнеевна пазнаёміліся з калектывамі мастацкай самадзейнасці братніх рэспублік. Адначасова вялікае ўражанне на іх зрабілі выступленні такіх выдатных калектываў, як ансамбль песні і танца Савецкай Арміі і народны хор імя Пятіцкага. Гэта паездка ў Маскву адыграла выключна вялікую ролю ва ўдзяле іх культурнага ўзроўню і значна ўзбагаціла формы іх работы. Бліжэйшыя канцэрты паказалі, што далейшыя здолелі значна палепшыць свой рэпертуар, узбагаціўшы яго не толькі новымі

Далёка за межамі рэспублікі гучыць голас народнага хору пад кіраўніцтвам Т. К. Лопатінай (першая справа). Удзельнікі хору абшаравалі ішоў песні.

песнямі, але карагодамі і танцамі. Асабліва гэты ўплыў выявіўся ў тым, што іх канцэрты мелі гэматичную праграму, а часам складаліся і з тэатралізаваных выступленняў. І ў гэтай вялікай творчай працы Таціны Корнееўны паказала сабе як таленавіты мастак.

Творчы ўплыў перадаваў савецкіх рускіх калектываў — законамерная і натуральная з'ява.

Знамянальнай падзеяй у жыцці Таціны Корнееўны, як і ўсяго калектыву, была паездка ў вызваленні вобласці Заходняй Беларусі ўвосень 1939 года. Да таго часу хор меў у сваім саставе 60 чалавек, моцную танцавальную групу, а ў рэпертуары шмат папулярных савецкіх песень і з нязменным поспехам выступіў у канцэртах.

У гэты перыяд харавы калектыў сяла Азершчыны і яго кіраўнік Лопатіна становіцца вядомымі далёка за межамі Гомельскай вобласці. Калектывы іншых абласцей, раённых даноў культуры і іх кіраўнікі, а таксама ўдзельнікі чырвознаармейскай мастацкай самадзейнасці падтрымліваюць творчую сувязь з гэтым хорам, звартаюцца за дапамогай да Лопатінай, просяць прыслыць песні, прыпеўкі, якія яны выконваюць

Выступление Озерщинского хора у главного павильона ВСХВ (ныне ВДНХ) в Москве.

Август 1939 г.

ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 2

Такім чынам, Таццяна Карнеёўна сваёй работай служыць прыкладам для многіх кіраўнікоў хараваых гурткоў.

Гаворачы аб сувязі з удзельнікамі мастацкай самадзейнасці, нельга не адзначыць і тое, што беларускія кампазітары, асабліва Н. Сакалоўскі, І. Любан, Р. Пукст і іншыя, часта наведвалі ў той час вёску Азершчына і шмат чым дапамагалі як Лапацінай, так і ўсяму калектыву.

Асабліва вялікае значэнне ў культурным росце хору мелі абласныя і рэспубліканскія агляды мастацкай самадзейнасці. На гэтых творчых спаборніцтвах лапацінцы амаль заўсёды займалі першыя месцы, дэманструючы высокі ўзровень харавага спявання. Журы конкурсу ў такіх выпадках заўсёды адзначала выдатную працу Таццяны Карнеёўны як кіраўніка.

У пачатку 1940 года калектыв стаў энергічна рыхтавацца да дэкады беларускага мастацтва ў Маскве. У перыяд гэтай напружанай і цікавай працы выявіўся арганізатарскі талент Лапацінай, умельства з'яднаць калектыв вакол новага канцэртнага рэпертуару і падняць яго на больш высокі культурны ўзровень. Калектыв папоўніўся новымі ўдзельнікамі. Рэпетыцыі сталі праходзіць больш арганізавана. Развучвалі сучасныя народныя песні.

З вялікай цеплынёй працоўныя Масквы сустрэлі выступленне ўдзельнікаў беларускай дэкады. У рабочых клубах, паланах, парках культуры гучала беларуская музыка, песня, паказваліся танцы.

Самым радасным днём у жыцці ўдзельнікаў дэкады, і ў тым ліку і азершчынцаў, з'явіўся дзень 15 чэрвеня 1940 г., калі яны выступалі ў заключным канцэрце ў Вялікім тэатры СССР, дзе іх слухалі кіраўнікі партыі і ўрада.

Ніколі не выступалі яны з такім натхненнем, з такой асаблівай радасцю, як гэты раз. Усё лепшае, што было ў іх, найбольш каштоўнае і таленавітае, было паказана на сцэне. Яшчэ і цяпер ўдзельнікі дэкады — Т. Лапаціна, М. Падует, П. Лапанін, М. Бялун, Р. Серак і інш. — з глыбокім пачуццём гавораць аб гэтых шчаслівых хвілінах.

Вось як успамінаюць удзельнікі хору:

— Кожнаму з нас у час выступлення надзвычай хапелася заглянуць у правую лажу. Ва ўсіх быў вельмі бадзёры настрой, і здавалася, што наша песня ніколі не гучала так звонка, так лёгка, як у той час. Калі выступленне закончылася, усе падняліся са сваіх месц, працягнулі ў наш бок рукі і пачалі апладыраваць. Мы не вытрымалі і кінуліся ўсё наперад, на край сцэны. Ад вялікай радасці мы не ведалі, што рабіць. Здавалася, сэрца кожнага хоча вырвацца з грудзей і паліцець туды.

— 17 чэрвеня нам быў выказаны вялікі гонар, нас запрасілі на ўрадавы прыём у Крэмль, і гэты дзень у нашай памяці застаўся таксама як вялікае радаснае свята.

15 июня 1940 года хор деревни Озерщина принимал участие в заключительном концерте первой декады белорусского искусства в Москве в Большом театре СССР, где присутствовали руководители партии и правительства, в том числе сам Сталин. После выступления артисты были приглашены в Кремль. Всесоюзный староста М.И. Калинин вручил Т.К. Лопатиной орден «Знак Почёта». Про коллектив своим читателям рассказала газета «Правда».

В мае 1941 года хор Лопатиной выступил в Гомеле в центральном парке Румянцевых и Паскевичей. Это была последняя предвоенная поездка озерщинцев за пределы Речицкого района.

**Озерщинский колхозный хор.
Татьяна Лопатина —
в третьем ряду в центре.
1941 г.**

ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 24

Во время Великой Отечественной войны хористы включались во фронтовую, подпольную и партизанскую борьбу с немецкими оккупантами. Сама Татьяна Лопатина также была связной и активно помогала народным мстителям, внеся свой немаловажный вклад в изгнание врага из родной деревни, которое произошло 17 ноября 1943 года.

И первый свой концерт на истерзанной, но непокоренной озеричинской земле Татьяна Корнеевна и ее хор дали для советских солдат-освободителей, после чего продолжали выступать на передовой.

За выдавными заслугі перад Радзімай Тацяна Карнееўна Лапатіна разам з іншымі дзеячамі беларускага мастацтва была ўзнагароджана ордэнам «Знак Пашаны». Гэта была не толькі яе асабістая ўзнагарода, але ацэнка дзейнасці ўсяго калгаснага хору вёскі Азершчына, на чале якога яна стаяла.

Пасля дзякды калектыву ўтвэржана ішоў наперад па шляху мастацкага росту. Ён стаў не толькі выдатнай выканаўчай адзінкай, якую ведалі ў рэспубліцы, але і своеасаблівай творчай лабараторыяй, дзе складаліся новыя сучасныя песні і прыпеўкі. І тут Тацяна Карнееўна з'явілася ініцыятарам і душой усёй работы.

Нечаканы напад фашыстаў на нашу Радзіму часова спыніў дзейнасць калгаснага хору вёскі Азершчына. Частка ўдзельнікаў хору пайшла ў рады Савецкай Арміі, другая — у партызанскія атрады. Тым, хто заставаўся ў вёсцы, падтрымлівалі сувязь з партызанамі. Тацяна Карнееўна таксама была сувязной і актыўна дапамагала народным мсціўцам у іх барацьбе за вызваленне роднага краю.

17-га лістапада 1943 года быў адзін з шчаслівых дзён з жыцця жыхароў вёскі Азершчына, у тым ліку і ўдзельнікаў хору, — Савецкая Армія вызваліла іх ад фашыскага прыгнёту. Тацяна Карнееўна ўспамінае:

— Нарэшце мы дачакаліся радаснага часу — вызвалення нашай вёскі ад фашыскай акупанцыі. Мы атрымалі магчымасць займацца сваёй творчай працай. Мая хата напоўнілася людзьмі. Гэта прыйшлі харысты, каб заспяваць песню аб вількім шчасці вызвалення.

У гэтым радасным дні па ініцыятыве Лапатінай удзельнікі хору сабралі 25 тыс. рублёў на будаўніцтва танкавай калоны «Адказ Рэчыцы», за што атрымалі падзяку. Адначасова калектыв часта выступаў з шэфскімі канцэртамі перад удзельнікамі 3-га Беларускага фронту, за гэтую работу ім маршал Ракасоўскі падараваў баян.

Пасля выгнання фашыскіх акупантаў калгаснікі Азершчыны самааддана працавалі над аднаўленнем сельскай гаспадаркі. Адначасова з гэтым пачало ажыццяўляцца і культурнае жыццё. Тацяна Карнееўна і ў гэтыя часы здолела выявіць свае арганізатарскія здольнасці і зноў аднавіць работу калектыву. Сваім энтузіязмам і зацікаўленасцю ў працы яна натхняла калектыв, падымала ў ім творчую ініцыятыву, жаданне працаваць, ствараць новыя песні і прыпеўкі. Гэтая гарачая любоў таленавітай песенніцы да ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці, да харавага спявання адыграла вялікую ролю ў аднаўленні дзейнасці калектыву, у тым, што ён зноў у кароткі тэрмін стаў у лік лепшых.

У 1946 г. азершчынін зноў выступаў у Мінску. Агляда мастацкай самадзейнасці паказаў, што за перыяд з дня вызвалення Беларусі ад фашыскіх акупантаў яны дамагаліся значных поспехаў, што ў іх вырасталі новыя кадры таленавітых песеннікаў, чытальнікаў, музыкаў, танцораў. Побач з такімі калектывамі, як хор Вялікага Падлесся, Лупі-

По инициативе Лопатиной участники коллектива собрали 25 тысяч рублей на строительство танковой колонны «Ответ Речицы», а также написали письмо командующему 1-м Белорусским фронтом (его части освобождали Озеричину) Маршалу Советского Союза К.К. Рокоссовскому с просьбой подарить хору баян, что и было сделано.

После войны хор возобновил гастрольную деятельность. В частности, в 1946 году озерщинцы выступали в Минске. Сначала коллектив принял участие во всебелорусском смотре художественной самодеятельности, где показал новую программу и выделился в число передовых. Затем состоялся концерт на Минском тракторном заводе, рабочим которого были представлены песни советских композиторов, народные песни и частушки, танцы и медиатеатральная игра. В дальнейшем Т.К. Лопатина занимала должность художественного руководителя Озерщинского дома культуры, преподавала музыку в местной школе, консультировала творческие коллективы Гомельщины, участвовала в качестве делегата во всебелорусском совещании самодеятельных композиторов.

нецкі, Юравічкі і іншыя, лапцішцы паказалі тут новую праграму і вылучыліся ў лік перадавых.

Увесь гэты час Таціна Карнеёўна энергічна займалася пашырэннем рэпертуару новымі песнямі савецкіх кампазітараў, у тым ліку і беларускіх. Яна здолела развучыць з удзяльнымі зорамі песні В. Салаўёва-Седога «Вечар на рэйдзе», В. Захарова «У чыстым полі», І. Любаня «Беларускія партызаны» і інш. Асабліва ахвотна развучвалі яны песню Н. Сакалоўскага «Мы беларусы». Маршалападобны характар песні, не простае мелодыя, блізкая да народнай, вельмі падабалася як выканаўцам, так і слухачам.

Таціна Карнеёўна, як нам вядома на мінуламу, зноў наладзіла творчую сувязь з беларускімі кампазітарамі. Яна і цяпер па прыездзе ў Мінск любіць пагаварыць з кампазітарамі, абмяняцца з імі вопытам сваёй работы. І заўсёды прыяздае дадому з новымі песнямі, якія ёй прапануюць кампазітары.

У апошнія гады частым госцем у Таціны Карнеёўны быў кампазітар Н. Сакалоўскі, які напісаў і апрацаваў па не просьбе некалькіх песень. Адапцыйна ён дапамагаў Лапцінай і ў не творчай працы.

Часта наведвае Азершчыну вядомыя арганізатары беларускай сучаснай народнай песні Г. Цітовіч, які таксама актыўна дапамагае ў спрыне пашырэння рэпертуару. Была ў вёсцы і лют Адам Русак.

Шкаваць падзені ў жыцці Таціны Карнеёўны і ўсяго калектыву з'явілася іх сустрэча з рабочымі трактарнага завода. Гэта было ў 1946 годзе пасля ўсебеларускага смотра мастацкай самадзейнасці. Сустрэча адбылася ў рабочым клубе. Рознастайная праграма лапцішцаў уключала песні савецкіх рускіх і беларускіх кампазітараў, народныя песні і прыпеўкі, танцы і меладраматічныя. Асаблівым поспехам карысталіся песні «Мы беларусы», «Марфута», «Калініна», танцы «Крыжачок», «Кадрыль» і прыпеўкі. У гэты вечар кіраўнік хору Лапціна здолела прывесці на вышэйшым мастацкім узроўні ўвесь калектыв і прадэманстраваць перад рабочымі завода пудоўную творчасць беларускага народа. Шчыра, з вялікай удзячнасцю развіталіся рабочыя з калектывам і сардэчна дзякавалі Таціну Карнеёўну за яе і іхныя музычны вечары.

Пасля п'ездкі ў Мінск харавы калектыв на чале з Лапцінай разгарнуў шырокую дзейнасць па мастацкаму абслугоўванню калгасаў і сельсаветаў Гомельскай вобласці. Таціна Карнеёўна сама выязджала ў іншыя калектывы і сваімі кансультацыямі дапамагала ім у рабоце. З другой паловы 1946 года Лапціна пачала рыхтаваць калектыв да юбілейнай даты — 30-годдзя з дня ўтварэння Савецкай Беларусі. У гэтай працы, асабліва ў пашырэнні рэпертуару сучаснымі песнямі і больш сур'ёзным перавясненнем старых традыцыйных песень, дапамагла ёй гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) «Аб оперы «Вялікая дружба» В. Мураўлява. Гэтае мудрае рашэнне сыграла вялікую ролю ў жыцці калектыву і Т. Лапцінай.

За не падзеную работу ў гады мастацкай самадзейнасці, за тую вялікую музычна-грамадскую дзейнасць, якую праводзіла Лапціна на працягу многіх год, знаходзячыся на пасадзе нязменнага кіраўніа дашага калгаснага хору ў рэспубліцы, урад надаў ёй ганаровае званне заслужанага дзячч мастацтваў БССР. Гэтае высокае званне натхніла яе на далейшую творчую працу і дапамагае шырай і глыбей увайсці ў музычнае жыццё песні, каб стаць не толькі выканаўцам, але і не стваральнікам. Можна ўявіць сабе, што з гэтага часу пачалося новае, яшчэ больш цікавае і захвальваючае жыццё выдатнай песнішчыцы.

На працягу 1949 і 1950 гадоў Лапціна праводзіла на рэспубліцкім хору работу па стварэнню новых песень і прыпевак. Гэтай творчай дзейнасцю, якая пачалася яшчэ да вайны, цяпер прыняла больш масавы і арганізаваны характар. Актыўны хору — Наталля Вязун, З. Лапціна, дзед Шумскі, Рымор Грыб, Чачугі, Насовіч і інш. — часта збіраліся дома ў Лапцінай, дзе складаліся новыя тэксты абмяркоўваліся варыянты новых мелодый, тэмы якіх былі падказаны самім жыццём. Звычайна такіх гутаркі праводзіла выключна цікава і ажывлена Таціна Карнеёўна як кіраўнік чужаго соцыяла і амаля заўсёды ўносіць рэалістычны і важны напрамак.

Таціна Карнеёўна, будучы ініцыятарам гэтай творчай працы, сама ўключалася стваральнікам пудоўных песень, якія сёння шырока выконваюцца па радыё і ў канцэртах мастацкай самадзейнасці. На словы паэта Адама Русака яна склала песню «Дэпутатка», мелодыя якой аснова на месцовых бытуючых інтанацыях. У гэтым творы ярка выяўлены вобраз сучаснай савецкай жанчыны. У другім выпадку яна стварае тангэ песні «На нашым полі, полі калгасным», мелодыя якой таксама бытуе ў Рэчыцкім раёне.

Таму не выпадкова, што Таціна Карнеёўна апынулася ў ліку дэлегатаў ўсебеларускай нарады самадзейных кампазітараў. Народа складалі іхныя песні і яныя прыклады нобачнага росту музычнай кудытуры Беларусі, шырокага распаўсюджвання сучаснай масавай песні і творчага развіцця ўдзяльнай мастацкай самадзейнасці. Гэты рух, які нарадзіўся ў пачатку нашых гады, у перыяд бурнага росту матэрыяльнага добрабыту і кудытуры нашага народа, прыняў у рэспубліцы нобачны размах. На гэтай нарадзе Таціна Карнеёўна не толькі падзялялася сваім вопытам, але і наладзіла творчую сувязь з выдатнымі песнішчыцамі, як Р. Галавасцікаў, П. Шыдлоўскі, П. Шуко і іншымі.

Пасля гэтай сустрэчы Лапціна з песнямі самадзейных кампазітараў напружася да сябе ў Азершчыну. У хуткім часе калектыв заставіў «Любы зоры залатыя», «Святочную ўрадаўную» Р. Галавасцікава, «Мы выходзім калгаснай дружнай» І. Маціна, «Ідуць дзёўчаты ў поле» М. Шуміліна і іншым.

Гаворачы аб вялікай працы Лапцінай як стваральніца новых песень і кіраўніца мастацкай самадзейнасці Азершчыны, неабходна адзначыць

**Татьяна Лопатина
(в первом ряду пятая слева)
на семинаре.
1950-е гг.**

ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 34

Не имея специального образования (за плечами – только церковно-приходская школа), Т.К. Лопатина являлась не только прекрасным организатором, но и знатоком песни. При участии знаменитых композиторов, музыкантов и поэтов (И.И. Любан, Г.И. Цитович, Г.Р. Ширма, А.Г. Русак и др.) она подбирала репертуар, искала певцов, обрабатывала тексты и мелодии, сама писала песни. Среди композиций коллектива – «Наше село», «Кудрявая вишня», «Дождь идет», «Благодарность», «Приезжайте к нам в колхоз», «Днепр», «За Озерщиной, на поле золотом», а шуточная «Марфута» получила всесоюзную известность.

Интересный факт: Озерщинский хор первым исполнил песню «Мы – белорусы» композитора Н.Ф. Соколовского и поэта М.Н. Климковича, которая теперь является Государственным гимном Беларуси. И по сей день коллектив Лопатиной, в 1962 году получивший звание народного, успешно продолжает нести свое творчество людям на широких просторах Беларуси и России.

не сістэматычную дапамогу харавым калектывам Рэчыцкага раёна. Гэтая яе грамадская дзейнасць асабліва адчувалася ў дні падрыхтоўкі да вялікіх палітычных кампаній, як выбары ў Вярхоўны Совет СССР і БССР, і ў перыяд падрыхтоўкі да рэвалюцыйных свят. Але асабліва гэтая практычная дапамога выяўляецца ў перыяд падрыхтоўкі да традыцыйных святаў песні.

Святыя песні ў Рэчыцы, а таксама і ў Гомелі праходзіць пры шырокім удзеле ўсёй мастацкай самадзейнасці, на якіх выяўляюцца лепшыя песеннікі, танцоры, музыканты і харавыя калектывы. На гэтых аглядах Тацяна Карнееўна як старэйшая песенніца і заслужаны кіраўнік дапамагае ў арганізацыі свята, а часта і становіцца на чале яго.

Да свайго 15-годдзя, якое адбылося ў верасні 1951 года, хор азершчынцаў прышоў з вялікімі дасягненнямі. Гэтая знамянальная дата ў жыцці калектыву адначасова з'явілася і асабістым святам Лапатінай. Тацяна Карнееўна на працягу пятнаццаці год кожны дзень жыла творчасцю калектыву.

Творчы шлях калгаснага хору Азершчыны і яе кіраўніка Тацяны Карнееўны Лапатінай гаворыць аб тых здзіўляючых культурных падзеях, якія адбыліся ў нашай краіне ў найкарацейшы гістарычны тэрмін.

Удзельнікі хору і перш за ўсё Тацяна Карнееўна, выхаваныя на традыцыйна народнай песні, песнях савецкіх кампазітараў, узбагацілі харавое спяванне і зрабілі плёны ўплыў на ўсю мастацкую самадзейнасць рэспублікі. Лапатіна, якая з'яўляецца выдатнай песенніцай з народа, прынесла з сабою гарачую любоў да песні, з якой яна вырасла і прайшла бліскучы творчы шлях. Яе багаты вопыт па прапагандзе сучаснай песні можа служыць узорам для ўсёй самадзейнасці нашай краіны.

Толькі ў краіне Советаў, дзе Комуністычная партыя і Савецкі ўрад ствараюць усе ўмовы для росту талентаў з народа, магла простая сялянка, у мінулым батрачка, вырасці да выдатнага кіраўніка хору, да заслужанага дзяця мастацтваў.

3/5 35-61-11 Дорогой Геннадий Кудрявцев! 35-61-11
Хоть и с некоторым опозданием, но особенно искренно и сердечно поздравляю Вас с Юбилеем дня. Сердечные приветы Зине и Сереже, а также, и Вашему любящему роду.
8-го марта находилась в туре и головной студии Центрального телевидения с женой и двумя маленькими детьми, которые прислаивали к своему слову кивательные потешения, - Сильно! Давно, как не слышала, а потому и так рада. С Вами! Встретимся уже в мае! Как-то! Пожелаю! 1960-го! Искренне и любяще. Вера И. Иванова.

Фотография Татьяны Лопатиной на выступлении по радио с дарственной надписью хорового дирижера, народного артиста СССР Геннадия Цитовича.

9 марта 1957 г.

ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 35-35об

Дняпро

ПАВОЛЬНА

С. А. Т. Б.

Оя, Дня.про ты наш род - ны, лю.бі - мы,

наз. на на - шых шум. лі - вях ля. соу, сла. ва

на - шай кві.ціс. тай Ра. ді. ми, песня на - шых шyro. кіх па.

сла - ва

лау, сла. ва на - шай кві. ціс. тай Ра.

Сине мора ўсхвалявалася

ПАВОЛЬНА

С. А. Т. Б.

Сі - не мо - ра ўсхваля. ва - ла. ся, эх,

а. ро. за. ле. бе. даем ну. ла. ні. ся.

СІНЕ МОРА УСХВАЛЯВАЛАСЯ

Сіне мора ўсхвалявалася,
Арыя з лебедзем купалася.
Лебедзь у арыя нываціла:
«Ці не быў ты на мой старані?
Ці не плачуць арыя, маці арыя мей?»
— «Арыя журацца і арыяціла,
Цябе дадну дажджываціла.
У чыстым полі ды курган стаяць,
Над ім дымок расцілаваціла,
Пах чым дымком ды саломкі забіць.
Па забіты дзень арыяны,
Боўрай ізабелай зарубаці,
Прымалі ды тры ластавіцы,
Ды тры ластавіцы, тры ластавіцы.
Першая ластавіца — яго наці стара,
Другая ластавіца — сястра родна,
Трэцяя ластавіца — жана малада,
Мой заплака — быстры ракі працякуць,
Сястра заплака — ручайкі працякуць,
Жанка заплака — раса на зямлі падзе.

Старыя і новыя народныя песні, перапрацаваныя арыя ізабелай.

За Азершчынай, на полі залатым

БАЗІЛА

С. А. Т. Б.

Кож - ны дзень, як толь - кі сон - ца ус - та.

е, мы на тра цу з пес - ням воль - на ю і.

дзень, а на. кол шу. шчы нал. гас. мы. я па.

лі, на. кі. ля. вец. ца на. лос. се. да. зям.

лі, а. па. лі.

за А - зер. шчы. най, на

Ноты и тексты песен Озерщинского народного хора.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 9. Л. 3, 9, 12

В 1949 году Татьяне Лопатиной было присвоено звание заслуженного деятеля искусств БССР. Она награждена орденом «Знак Почёта», медалями, почетными грамотами.

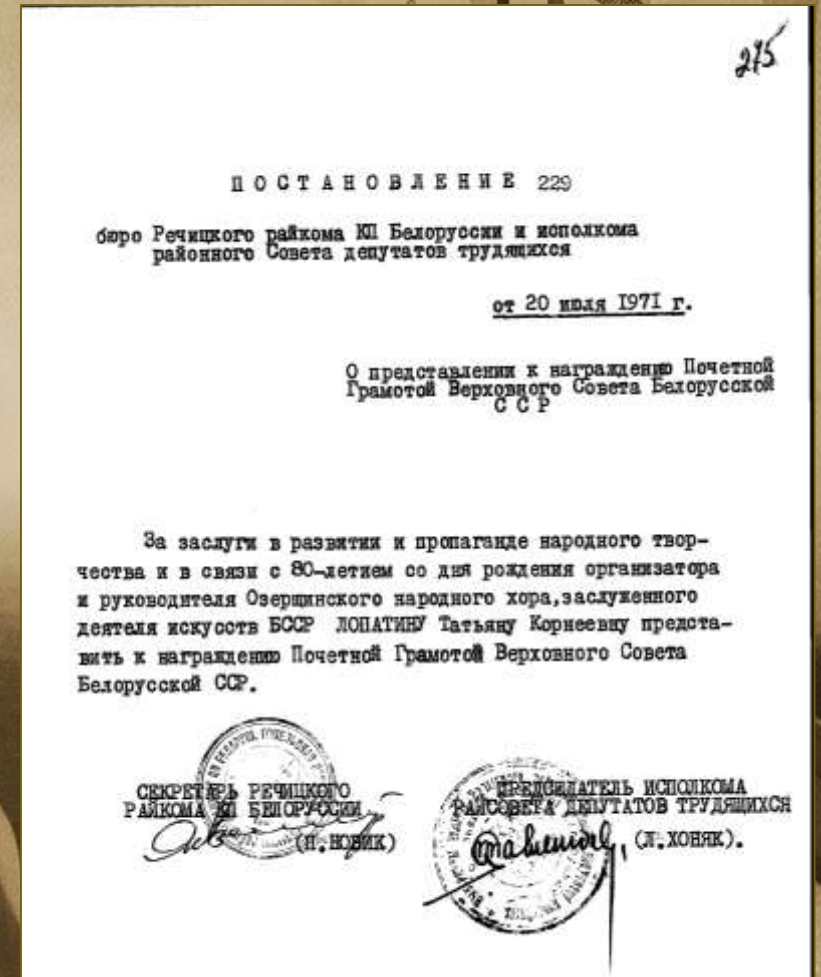

Татьяна Лопатина
с орденом «Знак Почёта». 1954 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 6

**Фотография обработана с использованием технологий искусственного интеллекта*

Почетная грамота Министерства культуры БССР
и Белорусского республиканского комитета
профсоюза работников культуры
Татьяне Лопатиной. 1958 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 5. Л. 1

Постановление № 229 Речицкого райкома КПБ
и райисполкома о представлении Татьяны
Лопатиной к награждению Почетной грамотой
Верховного Совета БССР. 20 июля 1971 г.
ЗГАРеч. Ф. 348. Оп. 1. Д. 172. Л. 275

22 марта 1980 года окончился земной путь Татьяны Корнеевны. Она похоронена в Озерщине. Сегодня имя Т.К. Лопатиной носят ее детище – Озерщинский народный хор, улица в Озерщине, а также областной конкурс хорового искусства, традиционно проходящий в Речице с 1991 года.

**Надгробие на могиле
Татьяны Лопатиной**

Речицкий районный Совет народных депутатов
ВЫКАНАУЧНЫ КАМІТЭТ

Речицкий районный Совет народных депутатов
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

РЕШЕНИЕ №
от 4.04.90 г. № 33
г. РЕЧИЦА

О присвоении Озерщинскому народному хору имени заслуженного деятеля искусств БССР Т.К. Лопатиной.

Озерщинский народный хор является одним из старейших самодеятельных коллективов Гомельской области. Он был создан в 1936 году. Художественным руководителем его до 1954 года была Татьяна Корнеевна Лопатина, заслуженный деятель искусств БССР. Благодаря Т.К. Лопатиной из небольшого хорового кружка он быстро вырос в большой художественный коллектив. Росло исполнительское и художественное мастерство хора. Неоднократные его выступления в районе, на областных смотрах художественной самодеятельности и высокое исполнительское мастерство принесли коллективу известность. Хор принимал участие во 2-м Республиканском смотре художественной самодеятельности, на котором занял I место, в 1939 году был приглашен на открытие Всесоюзной сельскохозяйственной выставки в г. Москве. Песни озерщинцев звучали на сценах театров г. Москвы, где проходила декада белорусской литературы и искусства. Хор был участником заключительного концерта в Большом Академическом театре. Весомая доля в успешной деятельности коллектива принадлежала его руководителю Т.К. Лопатиной.

В 1940 г. Т.К. Лопатина была награждена орденом "Знак Почета", в 1949 г. ей присвоено звание Заслуженного деятеля искусств БССР. За участие в шестом Всемирном фестивале молодежи и студентов Озерщинский хор был награжден бронзовой медалью.

За высокое художественное и исполнительское мастерство в 1962 г. хору было присвоено звание "Народный", в 1984 г. коллектив подтвердил звание "Народный".

Озерщинский народный хор ведет большую работу по пропаганде белорусской народной песни и песен белорусских композиторов, принимает активное участие во всех торжествах и праздниках,

РЧТ Зан. 5831 - 2 т. 30.11.89 г.

2.

ежегодно даёт более 20 концертов. Хоровой коллектив неоднократно награждался дипломами и почётными грамотами областного управления культуры и районного отдела культуры.

Исполком районного Совета народных депутатов

РЕШИЛ:

I. Ходатайствовать перед исполкомом областного Совета народных депутатов о присвоении Озерщинскому народному хору имени заслуженного деятеля искусств БССР Т.К. Лопатиной.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ИСПОЛКОМА *И.М. Бамбиза* И.М. БАМБИЗА

**Решение № 33 Речицкого райисполкома
о присвоении Озерщинскому народному
хору имени заслуженного деятеля
искусств БССР Т.К. Лопатиной.
4 апреля 1990 г.
ЗГАРеч. Ф. 348. Оп. 1. Д. 621. Л. 48-49**

ОЗЕРЩИНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ ХХІ СОЗЫВА
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
РЕШЕНИЕ № 45

от 24 мая 1994 года
О наименовании улиц

д. Озерщина

Заслушав информацию председателя сельского Совета депутатов Сыновой Л.В., исполком сельского Совета депутатов отмечает, что ведется застройка нового микрорайона, в котором будет ^{пять} ~~несколько~~ новых улиц. Необходимо дать им наименование. Исходя из вышеизложенного, исполком Озерщинского сельского Совета депутатов

Р Е Ш И Л :

Присвоить следующие наименования новым улицам в порядке их строительства:

улица имени Петра Лапшака
улица имени Т. Лопатиной
улица Строительная
улица Совхозная
улица Горьковского шоссе.

Председатель сельского Совета

Л.В. Сынова

Секретарь исполкома

С.Н. Шкрабков

Решение № 45 Озерщинского сельисполкома
о присвоении улице в Озерщине имени Т.К. Лопатиной.

24 мая 1994 г.

ЗГАРеч. Ф. 400. Оп. 1. Д. 441. Л. 90

ПАСТАНОВА

КОЛЛЕГІІ УПРАВЛЕННЯ КУЛЬТУРЫ ГОМЕЛЬСКАГА АБЛЫКАНКАМА,
РЭЧЫЦКАГА РАЙОННАГА І ГАРАДСКАГА ВЫКАНАУЧЫХ КАМІТЭТАУ

ад 27 ноября 1996 года

гор. Речица

№ 277

Аб правядзенні абласнога традыцыйнага
свята вакальна-харавага мастацтва імя
Т.К. Лопатінай

У мэтах увекавечання памяці Т.К. Лопатінай, а таксама прапаган-
ды і развіцця беларускай песеннай спадчыны, павышэння выканаўчага
майстэрства народных харах калектываў, узбагачэння мастацкага уз-
роўню рэпертуару, прапаганды народных талентаў, калегія ўпраўлення
культуры Гомельскага аблвыканкама, Рэчыцкі раённы і гарадскі выка-
наўчыя камітэты

п а с т а н о в а у л я ю щ ы :

1. Правесці 17 лістапада 1996 года у Палацы культуры нафтанікоў г. Рэчыцы і Рэчыцкім раёне абласное традыцыйнае свята вакальна-харавага мастацтва, прысвечанае памяці Т.К. Лопатінай, прадугледзеўшы ў праграме святочнага канцэрта з нагоды 60-годдзя Азершчынскага хору, выступленні народных хараў у працоўных калектывах.
2. Зацвердзіць склад аргкамітэту і каптарыс выдаткаў /дадатак №1,2/.
3. Арганізацыйныя пытанні па падрыхтоўцы і правядзенню свята ускласці на абласны цэнтр народнай творчасці (директар Г.С. Шведова), аддзела культуры Рэчыцкага раённага (загадчыца Н.І. Міхалеўская) і гарадскога (загадчыца С.А. Угарова) выканкамаў.
4. Фінансавое забеспячэнне правядзення свята вакальна-харавага мастацтва нясуць на долевых пачатках упраўленне культуры Гомельскага аблвыканкама, Рэчыцкі раённы і гарадскі выканаўчыя камітэты.
Праезд удзельнікаў свята за кошт камандзіруемых арганізацый, харчаванне за кошт арганізатараў.

Постановление № 277 коллегии управления культуры
Гомельского облисполкома, Речицкого районного и городского
исполкомов о проведении областного традиционного праздника
вокально-хорового искусства имени Т.К. Лопатиной.

27 ноября 1996 г.

ЗГАРеч. Ф. 348. Оп. 1. Д. 805. Л. 130

**Публикации о Татьяне Лопатиной
и Озерщинском народном хоре
в средствах массовой информации**

1942 года на 1-м Азербайджанского хора приехала Урядова телеграмма. У 60 выказалась радостно калектыву, які ўсе са канцэртаў грошы — 25 кў—перадалі у фонд аб-

— Дяк гала ж прэ нас! Слухайце.

Артыкул адрозу нека з'яднаў усё, прыкрасіў многае ўспомінамі. Так я пачуў аб адной цікавай гісторыі, пра якую захчу раскажаць.

• • •

Азербайджанці вивалили на фронт 17 листопада 1943 г. А зима наставала у хаті Лалашів, ніби згортаючись, збираючись їм було так важко. Азизадинська рішучість одягати кацави, відзначення нагородом. Зараз, ніколи не було такої релігії, як у той день. Більш як два тижні не спалили. Програли спали багату і цілком. Старий спав спав. Металева Белия похиталась на тушу при війні-вивалі-дому.

[illegible]

Усй мацней пачалі гукаць талемат-
вія галасы азербайджанцаў славяноў.
Але не казала ім мурчлага азіанна
чэмуны — як пісаўца ў артыкуле
М. Шыбаніа, гітлераўцы ў час аку-
пацыі расстралялі баявіста Пяско
Лешчэка, а баян забралі. Вось тады
і вырашылі ў харахмэн савецкіх на-
пісаць пісьмо камандуючаму першага
Беларускага фронту генералу Рэа-
соўскаму, націў збога вызваліць
Азербайджан, служыць на чэгоўніцы
славяноў. Пра ісю сваю дзейнасць
рэскавалі харахмэн ў тым пісьме а Ве-
адно і пра сваю пазіцыю.

Азербайджанцы красят генерала пачиной сабыца музычны інструмент і абшчалі яў дэкайшым грук на востанка абшчугаюцца кампартані рэспубліку Чырвоную Армію, садзейнічаю перамогам.

Адвокат прийшов зупа. З фронту на імя Азербайджанського зору прийшов газетник. З ім зору виступив до кан-
да війни. На старині Радикаль-
ск, як почав говорити у Азербай-
джані, іграли дубинки дівчини —
Бала Ковані.

Синга гармоніа, як дароган па-
нятця набыўных дзён, запоў-
няюча ў Дзяржаўным кінэмаграфі-
чным БССР.

A. PETPANYANSKA

12 ЭРДЕНА
1964 г.г.

ЛАС-
ЭХ-
ИЗЕ
КО
СКИ
ЗА-
П-
НИ-
Й-
И-
НА
Й,
Я.
Ц-
А-

ДАРАГІЯ мае сябры,
удзельнікі Азер-
шчынскага хору! Цяжка
перадаць словам! тое
хвалеванне і тую вялікую
радасць, якую я перажы-
ла, слухаючы ваш кан-
цэрт і бачачы вас усіх на
экране тэлевізара. Асаб-
ліва радаснае хвалеван-
не ахапіла мяне, калі я
убачыла ветэранаў хору
Андрэя Лапату, Ганну
Аўсянік, Марыю Сярак і
іншых таварышаў, з які-
мі разам у свой час мы
працавалі і выступалі з
канцэртамі.

Слухаючы ваша вы-
ступленне, я плакала ад
радасці! яшчэ ад таго,
што не магу па стану здра-
роўя быць з вамі, хаця
сэрцам заўсёды між вас.

Песні гучалі добра,
чыста. Адчувалася і спе-
тасць галасоў, сугучнасць
партый. Добра прагучаў
дуэт мужа і жонкі Каст-
рамы «Ночка лугавая».
Гонар і слава салісту,
які па-майстэрску выка-
наў сваю ўласную песню

З радасным запалам і шчырасцю прагучала песня «Я на горку ішла», якую спявала Клара Сярак.

Дарагія сябры! Азербайджанскі хор з'яўляецца народным. Таму імкніцеся больш развучваць народных песень. У такой песні многа характа, яна надзвычай меладычная і добра зразумелая слухачу. Адночы пры сустрэчы Рыгор Раманавіч Шырма народных артыстаў.

СССР, сказаў: «Мы ады-
дзем, а песня народная
павінна жыць вякамі, пе-
раходзіць з пакалення ў
пакаленне. Народныя пес-
ні — каштоўны скарб,
пакінуты нам папярэдні-
мі пакаленнямі. І іх трэ-

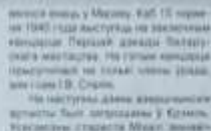
ба берагчы, як вока». Гэтымі словамі сказана ўсё. А арганізатар і першы кіраўнік рускага народнага хору М. Е. Пятніцкі ў свой час пісаў: «Народная песня знікае, яе трэба ратаваць».

Беражыце ж і вы, та-
варышы, традыцыйную
народнасць нашага Азер-
шчынскага хору. Захавай-
це і прадоўжыце яго сла-
ву. Ведайце, што няма
большага шчасця ў жыц-
ці, як прыносіць радасць
людзям. А гэтая радасць
зключаецца ў песні.

Жадаю вам вялікіх поспехаў у развіцці мастацкай самадзейнасці, здароўя і асабістага шчасця!

Тадцяна ЛАПАЦІНА,
заслужаны дзеяч мас-
тацтваў БССР.

«Дняпровец». 11 февраля 1969 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 11. Л. 11

Уже в начале XXI столетия Кавказ превратится в одну из главных «лабораторий» для ученых. Благодаря своему географическому положению, он находится на стыке Европы, Азии и Африки, что делает его уникальным объектом для исследований.

[illegible]

Многие люди не знают, что такое депрессия. Вспомните, как вы себя чувствуете, когда у вас плохое настроение. Это и есть депрессия. Она может возникнуть у любого человека. Если вы чувствуете, что у вас депрессия, то вам нужно обратиться к врачу. Врач поможет вам справиться с депрессией. Депрессия — это не болезнь, это состояние души. Если вы чувствуете, что у вас депрессия, то вам нужно обратиться к врачу. Врач поможет вам справиться с депрессией. Депрессия — это не болезнь, это состояние души.

[illegible][illegible]

Training and development: The
 two authors provide information and
 use a lot of useful examples, in colour

А збіжжів, що зберігають до 10 років, вилучили з циркуляції і направили на складання в клуби. Їх кількість невідомо — різниця між створеним списком і фактичними даними.

[illegible]

**“ДЗЕНЬ ДОБРЫ,
ДЗЯДУЛЯ!..”**

Бескрайні українські стилі. Сонця хіліща да заходу, поступова наступна надвечорак.

Доугі цень кладзецца і коля гурту людзей, якія спавсала ідуць па патрэсканай ад гарачыні зямлі.

Люди стойкие: пакінулі за стінами не одну сотню доуірх верстах. Пастали сталіталіса. Нават тыя, што браліся на запас. А яшчэ ж ісці ды ісці. Бо да рэчыцкае Азэршчыны гэта сама дарога азілка.

Уперадзе азершчынцаў – Карней
Яўменавіч Лапашкін, мой дзед.

См. статьи из Латвийской энциклопедии
и Латвийского института
истории и этнографии
и Латвийского института
истории и этнографии

После завершения строительства в здании Мэрии открыли для публики в 1887 году. Тогда там находились различные органы власти.

Мурманск имеет свою историю. Впервые упоминается в летописях 14-го столетия. Основан как торговый пункт. В 17-м столетии становится центром Губернии. В 18-м столетии становится центром Мурманской области. В 19-м столетии становится центром Мурманской губернии. В 20-м столетии становится центром Мурманской области. В 21-м столетии становится центром Мурманской области.

В 1962 году, 17-го ноября, мы с ней были на ее похоронах. Похороны были в Доме культуры. Была, как и всегда, большая толпа.

Куди поїхати? І жодна дитина не відповіла. Грошей, звичайно, треба (добре і так було). Куди? — тільки додому. Ми ж там. Стояли в сніжку, і я дивлюся на них, а вони — на мене. Мовчки, тільки тільки утримуючи слези. Так, тільки так. Я вперше собі усвідомлюю, що це істина і нічого іншого. Залишаюся

Надвигавшийся дестин фотометра
нам светил дробно. Спрятанная в меду

З.М. ЗГУРСКАЯ-ПАЩЕНА
и.м.с. Аваротыма

3.14. ГРУПЕНКАВ-ПАЛАЦИНА

Мария ДУСОВА,
ученица ГБОУ «Росинский районный лицей»

Руководитель —
Ирина Витальевна МИРОНЕНКО,
участница русского кино и литературы

И ПЕСНЯ КАК ЖИЗНЬ

Огненица... Мадонная живописная деревня на берегах двух рек — Водича и Днепра... С давних времён любила в Огненице лето, которая свободна и радостно звучала в народе. Недаром именно здесь, в простой крестьянской избе, из семейной традиции братья и сестры Лопатенко родились Огненицкий народный хор, парусы душой которого, как и парусов Лисы дома из сестры — Татьяна.

Официальное годовое организационное Операционного хора является 20 августа 1916 года, когда коллектив впервые выступил по Радионому радиоу. Первым выступлением по радио имело большой успех, и в скором времени хор стал называться «Хором Любимости». В хоре небольшой группы, состоявшей тогда из двенадцати человек, стали поступать теплые отзывы слушателей, отдельные благодарности с горячим пожеланием. И вскоре небольшой хоровый коллектив вырос в хоровый коллектив, который насчитывал более трехсот человек. Роль и исполнительские мастерство участников хора. Они стали преподавать в Гомель, Минск, Москву. Подчеркивает, что гимны хора были даны импровизации на тему о святом Святии.

Рассказывая подробно об известном интеллигентном человеке, не останавливаясь на работе Татьяны Коренькиной Лапшиной, женой которой целиком связана с хиром, с его достижениями, творческими идеями.

В семье Долганых любовь в песне и исполнительские возможности передались от старшего поколения к младшему. Татьяна Кирилловна рассказывала, что еще в дореволюционный, который зовут народной песней и исполнительскую журналистскую талант, она помогла безупречно народную песню.

Несмотря на тяжёлое материальное положение семья на полную зависимость от пенсий, денег вкладчика пошла в дом Давыдовы. Часто на них Корней Емельянович и Татьяна Давыдовы. Он на протяжении многих лет работал сплавщиком леса и провёл в Озерском немало летних пикников, многие из которых вошли в музыкальную быль деревни.

И вот постепенно на этой пенке стала выдвигаться своим голосом, чистой интонацией, адекватной и выразительной пометкой Татьяна Куряева, которая своим светлым талантом становится во главе сегоднего хора.

Способности Татьяны Лопатиной искали отрыва от повседневности и от окружающей, от привычной традиции. В творчестве народного поэта, от поэзии, которую он писал, чувствовалась

В семейном кругу кроме Татьяны было ещё семь человек. Сестры с своим привадилом и другие «старинные» знакомые. И вот здесь, от года к году в окружении любителей риса и формировался талант Татьяны Киреевны, расширялся не только её творческий, но и организаторский потенциал.

Талантливая песенница из народа Татьяна Липина оказалась себе прекрасным организатором и отличным руководителем. Рядом с такими организаторами, как И. Шаляпин (Узденский район), В. Кетана (с. Юркович), Н. Яковлев (Толбуковский район), Н. Селецкий, И. Лейба, она работала в БССР плано и пионеров в деле организации массовой художественной самодеятельности. Простая крестьянка в прошлом, она стала Вступившим членом Коммунистической партии.

С большим вниманием Т. Донатина следит за творческим ростом хора и отдалает много времени репетиционной работе. Репетиции проходят систематиче-ски, а перед каждым выступлением Татьяна Кирилловна организует для хора и генеральную. Эта добрая традиция еще раз свидетельствовала о серьезности, с которой она отно-сится к выступлению коллектива.

Разучивание песни шла работа с голосом и убрало добавлялось частоты звучания. Показывали каждой группе голосов, как нужно петь свою часть, она вместе с этим понимала и эмоциональную сторону, ее особенности.

Татьяна Давидовна много участвовала в профессиональных конференциях и симпозиумах. Она перенимала опыт других коллективов и в своей работе относилась как к положительному делу.

В её лице искусство выдало прежде всего творчество университетского, такого, который всегда ищет новые провидения, которые могли бы локализовать репаратур, сделать его разнообразным.

Деятельность Татьяны Корнеевны Душиной по организации работы исполнительской работы. Ее талант проявился и в окончании песен и частушек на исполнительском уровне. Эта творческая деятельность привнесла в концертную организацию композиторов, которая состоялась в Москве в апреле 1962 года, где Татьяна Корнеева познакомилась с выдающимися композиторами, чьи песни она исполняла, а также с деятелем искусств Юрием Юрием.

Творческая деятельность Татьяны Корнеевны Лопухиной была высоко оценена правительством СССР. В 1949 году ей было присвоено звание Заслуженного деятеля искусств СССР.

Прошло годы... Уже нет с нами Татьяна Корнеевна, но не забыто её имя. Сегодня в Речное проводится областной конкурс народной хоровой песни имени Татьяны Корнеевны Золотой.

Идут годы... Сменяются участники хора, появляются новые песни, на смену старшим приходят из далека. Так из поколения в поколение переживается любовь к народной песне. Как много сил и энергии вложил Дюк в народную песню. Как много сил и энергии вложил Дюк в народную песню. Как много сил и энергии вложил Дюк в народную песню.

14

«Дняпровец». 15 ноября 2008 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 11. Л. 21

**«Планета – семья». 2013 г.
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 11. Л. 27**

Таццяніны мары.

(Прысвячаецца памяці Т. К. Лапацінай)

1. Нібы Ведрыч, павольна і сумна
Упадае ў вялікі Дняпро,
Так Лапацінскіх спеваў матывы
Уліваюцца ў наша жыццё.
2. Песняй светлай, працяглай, пяшчотнай
Напаўняецца сэрца, калі
Дакранешся далонню да цёплай
Да радзімай азерскай зямлі.
3. Пахнуць травы на лузе за мостам,
Сонца мае праменні ў вадзе.
А Таццянінай простае мовы
Не пачуем мы болей нідзе.

Прыпеў

Яе голас нягучны, імклівы,
Позірк добрых і ясных вачэй.
Гукі песень, сабраных рупліва
Застаюцца, як памяць аб ёй.

Прыпеў

Нібы Ведрыч, павольна і сумна
Упадае ў вялікі Дняпро,
Так Лапацінскіх спеваў матывы
Уліваюцца ў наша жыццё.

**Стихотворение «Таццяніны мары»,
посвященное памяти
Татьяны Корнеевны Лопатиной
(автор – Елена Валентиновна Цейко).
ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 9. Л. 1**

Уже давно нет среди нас
Татьяны Корнеевны Лопатиной.
Но память о ней осталась,
и осталась неугасимая звезда
этого чудесного человека.

**Фотография обработана с использованием
технологий искусственного интеллекта*

ЗГАРеч. Ф. 885. Оп. 1. Д. 7. Л. 21

**Выставка подготовлена
на основе архивных документов,
находящихся на хранении
в учреждении «Зональный
государственный архив
в г. Речице»**